

32 VOLBY

Metodické vysvětlivky

Ve dnech 23. a 24. září 2022 se konaly řádné volby do zastupitelstev obcí a zastupitelstev městských obvodů a městských částí ve statutárních městech a volby do zastupitelstva hlavního města Prahy a zastupitelstev jeho městských částí. Ve stejném termínu se ve 27 volebních obvodech uskutečnily řádné volby do Senátu Parlamentu České republiky. Jednalo se o obvody, kde končilo volební období započaté v roce 2016. Volby byly vyhlášeny rozhodnutím prezidenta republiky č. 81/2022 Sb. ze dne 5. dubna 2022 a probíhaly pouze na území České republiky. Jejich provedení se řídilo zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Presentované údaje vycházejí z výsledků schválených Státní volební komisí, která jako stálý volební orgán koordinovala přípravu, organizaci, průběh a provedení těchto voleb.

Odevzdávání hlasovacích lístků, jejich posuzování a prvotní sčítání hlasů probíhalo ve stálých volebních okrscích, okrskové volební komise byly pro vyhlášené volby společné. Volby do zastupitelstev obcí se konaly v 14 722 volebních okrscích (v dalších se volby ze zákonných důvodů neuskutečnily), volby do Senátu Parlamentu ČR se konaly v 4 910 volebních okrscích a ve druhém kole jen v 4 434 volebních okrscích (ve třech senátních obvodech byl senátor zvolen již v prvním kole a druhé se tak nekonalo).

Volby do zastupitelstev obcí se konaly na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Neuplatňují se voličské průkazy.

Voličem byl státní občan České republiky, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku nejméně 18 let, byl v den voleb v obci přihlášen k trvalému pobytu a nenastala u něj některá z překážek výkonu volebního práva. Za stejných podmínek i občan jiného státu, jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv. Takovou smlouvou je Smlouva o přistoupení České republiky k Evropské unii, na základě které mohou hlasovat v České republice i občané z jiných členských států EU s tím, že na základě judikatury a přímého účinku evropského práva postačuje namísto splnění podmínky přihlášení se k trvalému pobytu též přihlášení se k přechodnému pobytu v příslušné obci. Právo volit mohou cizinci realizovat pouze tehdy, pokud jsou zapsáni v dodatku ke stálému seznamu voličů.

Zvolen členem zastupitelstva obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy mohl být každý volič, u kterého nebylo zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, nebo omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva.

Řádné volby do zastupitelstev obcí se uskutečnily na další čtyřleté volební období v celkem 6 243 obcích, měststvech a městech a 140 městských částech a obvodech. Zastupitelstvo nebylo voleno v 11 obcích z důvodu nepodání kandidátních listin nebo z důvodu nedostatečného počtu kandidátů.

Do voleb vstoupilo celkem 391 jednotlivých politických stran, politických hnutí, jejich koalic a jejich sdružení s nezávislými kandidáty, kromě nich dále kandidovalo více než 8 400 jednotlivých nezávislých kandidátů a přes 8 800 různých místních sdružení nezávislých kandidátů.

Počet volených členů obecního zastupitelstva se pohyboval v závislosti na počtu obyvatel obce od 5 do 55, pouze do zastupitelstva hl. m. Prahy se volilo 65 členů. Volbu mohl volič provést jedním ze tří možných způsobů stanovených volebním zákonem (označit pouze stranu, označit pouze kandidáty napříč stranami nebo označit stranu a zároveň kandidáty jiných stran), a to na hlasovacím lístku společně pro všechny kandidující volební strany. Stanovený počet mandátů v zastupitelstvu byl volebním stranám rozdělen v jednom skrutiniu na základě poměrného systému s použitím volebních dělitelů.

Volby do Senátu Parlamentu ČR se konaly na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, podle zásady většinového volebního systému v jednomandátových volebních obvodech. Volební období senátorů je šestileté. Je možné využít voličský průkaz.

Vymezení volebních obvodů je obsahem Přílohy č. 3 k zákonu č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Novelou č. 72/2018 Sb., která nabyla účinností 19. května 2018, došlo ke zrušení dvou paragrafů tohoto volebního zákona a v důsledku toho již nedochází ke změně volebních obvodů pokaždé, když počet obyvatel v některém volebním obvodu poklesne nebo se zvýší o 15 % oproti průměrnému počtu obyvatel, který připadá na jeden mandát. Volební obvody zůstávají ve vymezení z roku 2016.

Právo volit měli občané České republiky, kteří nejpozději druhý den voleb dosáhli věku 18 let a u nichž nenastala zákonem stanovená překážka ve výkonu volebního práva. Právo volit mohl volič uplatnit ve volebním okrsku, kde byl zapsán do seznamu voličů, případně s voličským průkazem v některém z volebních okrsků na území volebního obvodu, kde byl zapsán do seznamu voličů. Volit mohli s voličským průkazem i občané České republiky s trvalým bydlištěm v zahraničí, pokud se v den voleb zdržovali na území republiky, a to v libovolném volebním okrsku volebního obvodu, kde se konaly volby.

Kandidáty pro volby do Senátu mohly přihlašovat politické strany a politická hnutí s registrací u Ministerstva vnitra ČR nebo jejich koalice nebo mohl přihlášku podat i samostatný nezávislý kandidát při splnění zákonem daných podmínek (dále jen „volební strany“). Celkem se o mandát ucházelo 178 kandidátů z celkového počtu 57 volebních stran.

Volbu provedl volič tak, že do volební schránky vložil v úřední obálce jeden hlasovací lístek pro vybraného kandidáta. Pokud kandidát získal více než 50 % z celkového počtu platných hlasů ve volebním obvodu, byl zvolen senátorem; pokud žádný

z kandidátů nedosáhl této hranice, senátor zvolen nebyl a v takovém volebním obvodu se o týden později konalo druhé kolo voleb. Druhého kola se účastnili jen ti dva kandidáti, kteří v prvním kole získali nejvíce platných hlasů.

V prvním kole voleb ve dnech 23. a 24. září 2022 byli zvoleni tři senátoři, a to ve volebních obvodech č. 25 (Praha 6), č. 46 (Ústí nad Orlicí) a č. 64 (Bruntál). V ostatních 24 volebních obvodech se konalo ve dnech 30. září a 1. října 2022 druhé kolo voleb.

Volba prezidenta České republiky se uskutečnila v lednu roku 2023 a byla to v pořadí třetí přímá volba. Proběhla na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, podle zásady většinového volebního systému, přičemž území České republiky tvořilo jeden volební obvod. Voliči mohli využít voličské průkazy a volit ve kterémkoliv volebním okrsku v ČR nebo zahraničí.

Volba prezidenta republiky byla vyhlášena rozhodnutím předsedy Senátu Parlamentu České republiky č. 207/2022 Sb. ze dne 27. června 2022 na dny 13. a 14. ledna 2023. Provedení volby se řídilo zákonem č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky), ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou č. 294/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o volbě prezidenta republiky.

Prezidentem republiky mohl být zvolen státní občan České republiky, který alespoň druhý den volby prezidenta republiky dosáhl věku nejméně 40 let a nebyl omezen ve svéprávnosti k výkonu volebního práva. Kandidáta na prezidenta mohlo navrhnout nejméně dvacet poslanců nebo nejméně deset senátorů, anebo občan, který dosáhl věku 18 let, podpořila-li jeho návrh petice podepsaná nejméně 50 000 občany oprávněnými volit prezidenta republiky.

Voliči byli státní občané České republiky, kteří alespoň ve druhý den volby dosáhli věku 18 let, a nenastala u nich zákonem stanovená překážka ve výkonu volebního práva. Své právo volit mohl volič uplatnit ve stálém volebním okrsku na území republiky, nebo ve zvláštním volebním okrsku v zahraničí, kde byl zapsán do seznamu voličů. Volič mohl volit též na voličský průkaz v kterémkoli stálém nebo zvláštním volebním okrsku.

Volbu provedl volič tak, že do volební schránky vložil v úřední obálce jeden hlasovací lístek vybraného kandidáta. Prezidentem republiky je dle zákona zvolen ten kandidát, který získá nadpoloviční většinu z celkového počtu odevzdaných platných hlasů. Protože žádný z kandidátů nezískal v prvním kole volby počet hlasů potřebný ke zvolení, konalo se za 14 dnů druhé kolo volby, do kterého postoupili dva kandidáti, kteří obdrželi v prvním kole nejvíce odevzdaných platných hlasů. Toto druhé kolo volby prezidenta České republiky se konalo ve dnech 27. a 28. ledna 2023. Prezidentem republiky byl zvolen ten kandidát, který získal ve druhém kole volby nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů.

V těchto volbách zákon č. 411/2022 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbě prezidenta republiky v roce 2023, publikovaný ve sbírce zákonů 16. prosince 2022, upravoval speciální možnosti pro hlasování osobám, kterým byla nařízena karanténa nebo izolace z důvodu onemocnění covid-19. Zákon také umožňoval hlasování voličům umístěným v zařízeních, která byla z rozhodnutí krajské hygienické stanice uzavřena. Zvláštní způsoby hlasování zajistily speciální komise pro hlasování. Sčítání těchto hlasů provedly sčítací komise zřízené u krajských úřadů. Zákon umožnil tři druhy zvláštních způsobů hlasování:

1. Hlasování z motorového vozidla u volebního stanoviště (tzv. drive-in hlasování) – tato volební stanoviště byla zřízena pro každý okres (a na území hl. m. Prahy) a byla uzpůsobena pro průjezd silničního motorového vozidla.
2. Hlasování v pobytovém zařízení, které bylo uzavřeno – krajská hygienická stanice nahlásila uzavřená zařízení na svém území krajskému úřadu a ten do nich vyslal speciální komisi pro hlasování.
3. Hlasování do zvláštní přenosné volební schránky – jestliže občan v nařízené karanténě nebo izolaci nemohl využít drive-in hlasování, mohl požádat krajský úřad o příjezd speciální komise pro hlasování, která přijela se zvláštní přenosnou volební schránkou za občanem domů.

Počet zapsaných voličů představuje počet osob zapsaných v seznamech voličů, kteří splňují zákonné podmínky pro výkon aktivního volebního práva a v případě volby prezidenta republiky i osoby vedené v evidencích oprávněných voličů podle zákona č. 411/2022 Sb.

Volební účast je počítána jako podíl počtu hlasujících voličů (tj. těch, kteří se dostavili k volbám a byla jim vydána úřední obálka) a počtu zapsaných voličů (tj. oprávněných volit a uvedených v seznamech, případně evidencích).

Příliš dlouhé názvy volebních stran jsou pro potřeby prezentace v tabulkách zkráceny. Srovnatelnost s údaji z předchozích let je možná pouze u totožných politických subjektů. Identifikace podle názvu (příp. zkratky) však nemusí být v případě porovnání v čase jednoznačná vzhledem k častým změnám (vznik nových politických subjektů, změny jejich názvů, změny složení koalic apod.).

V tabulkách **32-1** a **32-2** nejsou zahrnuty výsledky voleb do zastupitelstev městských částí a městských obvodů územně členěných statutárních měst a městských částí hl. m. Prahy.

Údaj o počtu získaných hlasů v tabulce **32-2** odráží skutečnost, že každý volič, který se zúčastnil voleb, měl maximálně tolik hlasů, kolik členů zastupitelstva obce bylo voleno. Údaj o počtu získaných mandátů tedy nemusí být v přímé úměře k počtu získaných hlasů, neboť pro získání mandátu v menších obcích bylo zapotřebí podstatně menšího počtu hlasů než v obcích větších (měřeno počtem voličů).

Jména, příjmení a tituly zvolených senátorů v tabulce **32-5** jsou převzaty z přihlášek k registraci pro volby do Senátu Parlamentu ČR, podaných příslušnému registračnímu úřadu.

Jména, příjmení a tituly kandidátů na prezidenta České republiky v tabulce **32-7** jsou převzaty z kandidátních listin, podaných Ministerstvu vnitra.

Tabulky **32-6** a **32-7** zahrnují kompletní výsledky hlasování, tak jak byly zpracovány pro Státní volební komisi, upravené na základě usnesení Nejvyššího správního soudu Vol 100/2023 – 74, ze dne 21. února 2023. Data zahrnují také výsledky ze zvláštních způsobů hlasování.

Vzhledem k zaokrouhlování (či uvádění údajů o procentech platných hlasů na dvě desetinná místa bez zaokrouhlení) nemusí být součet relativních hodnot roven 100.

* * *

Další informace jsou dostupné na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

– www.czso.cz/csu/czso/volby_lide

– www.volby.cz